

2017-03-24

Näringslivsdepartementet

Lunds Universitets Studentkårer
Björn Sanders
Ordförande

Remissvar: För Sveriges landsbygder SOU2017:1

Följande är Lunds Universitets Studentkårer (hädanefter vi, studenterna eller LUS) svar på slutbetänkandet av den parlamentariska landsbygdskommittén För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU2017:1).

LUS har också inkommit med svar via vårt lärosätes (Lunds universitets) yttrande, men vill ytterligare belysa och gå i detalj på vissa viktiga frågor för studenterna.

Sammanfattning

LUS anser att den av kommittén föreslagna linjen rejält kommer skada kvalitén på både utbildning och forskning på högskolor och universitet i Sverige. Dessutom kommer mångfalden på lärosäten försämrats och den internationella konkurrenskraften försvagas. Utredningen sveper brett utan att redovisa många av de konsekvenser för högre utbildning och landets studenter som förslaget medför.

Studenterna avstyrker samtliga förslag i 4.2 och 4.3.

Studenterna tillstyrker förslaget i 4.4.

Inledning

LUS har valt att endast svara på utvalda delar under kapitel 4 – Kompetensförsörjning då vi anser att dessa delar är de som har stor relevans för studenterna. Vårt svar utgår från kommitténs ambitioner om en levande landsbygd.

Överlag upplever vi att många av förslagen är otydliga. Vi har inte kunnat utläsa vad centra för högre utbildning faktiskt innebär och hur de ska vara kopplade till utbildningsverksamheten på de nuvarande lärosätena. En stor del av argumenten till fördel för detta förslag grundar sig näringslivets behov. Det är både principiellt problematiskt att göra denna direkta koppling, men det skapar även en kortsiktighet då sektorn skulle utbilda morgondagens arbetskraft efter dagens behov. Det finns en koppling som måste tas i beaktning, men när en stor förändring i hur universitetets verksamhet ska bedrivas motiveras med

2017-03-24

Näringslivsdepartementet

Lunds Universitets Studentkårer
Björn Sanders
Ordförande

näringslivets behov måste detta ifrågasättas. Vi upplever också att mycket av det som efterfrågas när det kommer till det lokala näringslivets behov bättre kopplas till yrkeshögskolornas verksamhet än högskolor och universitet.

4.2 Nationella mål för politiken

Tillgänglighetsuppdraget

Vi delar utredningens ambitioner att göra högre utbildning tillgänglig för så många som möjligt. Trots de goda avsikterna med förslaget anser vi att det finns för många problem med de lösningar som föreslås. Utredningen lyfter själv några av de fördelar som finns med traditionella campus idag. Utöver detta har utredningen en problematisk syn på breddad rekrytering. Det stämmer att grupper man inte lyckas nå idag eventuellt skulle söka sig till högre utbildning om utbildningsplatserna fanns närmare dem men här missar man att breddad rekrytering även handlar om att skapa representativa grupper på lärosätes- och kursnivå. Utredningens förslag skulle eventuellt uppnå målen med breddad rekrytering på en aggregerad nationell nivå men skulle fortfarande leda till att var campusmiljö, både de gamla och de nya som föreslås av utredningen, består av homogena grupper. Om de föreslagna nya utbildningsmiljöerna endast rekryterar från närliggande områden kommer studentgruppen med största sannolikhet också ha samma bakgrund.

Utredning om resursfördelning

Utredningen föreslår i kapitel 4.2 att regeringen bör se över resurstilldelningssystem för att göra utbildningarna mer relevanta för de lokala arbetsmarknaderna. Förslagen är inte anpassade till hur utbudet av och resurstilldelningen till högre utbildning i Sverige fungerar, samt den debatt som förts inom sektorn de senaste åren. Detta kan vara, en beklaglig, konsekvens av att utredningens kommitté, utöver representanter från enskilda lärosäten, inte innehållit experter från högskolesektorns myndigheter, intresseorganisationer eller ansvariga departement. Vi noterar att övriga berörda sektorer har haft sådan expertis representerad i kommittén. En sådan expertis hade kunnat uppmärksamma resten av kommittén på de uppenbara problem och svårartade konsekvenser som utredningens förslag kan komma att leda till för högskolesektorn.

2017-03-24

Näringslivsdepartementet

Lunds Universitets Studentkårer
Björn Sanders
Ordförande

Lärosätenas autonomi har debatterats mycket det senaste året och näringslivets inflytande har starkt kritiserats av flera aktörer inom högre utbildning, inklusive av oss studenter. I dessa oroliga tider är det dessutom extra viktigt att värna om akademins självständighet. Även om man inte håller med sektorns syn på lärosätenas autonomi är det djupt oroande att kommittén föreslår förändringar i resurstilldelningssystemet som går i strid med den senaste utredningen om högskolans utbud, Högre utbildning under tjugo år¹, vilken kom ut för mindre än två år sedan. Utredare Lars Haikola slår i utredningen fast att "studenternas efterfrågan i grunden utgör det bästa sättet att planera utbildningsutbud och att studenter är med och skapar framtidens arbetsmarknad."

4.3 Utbildningscentra för högre utbildning

Påverkan kvalitet

Argumentet att rådande kvalitet inte kommer skadas vid utflytt till utbildningscentra är inte tillräckligt underbyggt. Förutsättningarna för lärosätena att bedriva och studenten ta del av utbildning blir inte detsamma när dagens upplägg och utförande ändras. Även om det är något otydligt exakt hur stora dessa lärocentra förväntas bli kommer denna typ av utbildning oundvikligen bli mer lik distansutbildning än campusutbildning. Vi vill dock understryka att studenterna i Lund inte är mot konceptet utbildning på distans, men att det är viktigt att påpeka att campus- och distansutbildning ser olika ut och att dess syfte och utfall därför inte kan likställas på det sätt som det framhålls in remissen. Det finns ett välgrundat syfte (bland annat som del av det livslånga lärandet) med att bedriva utbildning på distans men det är viktigt att uppmärksamma att distansutbildning aldrig fullt ut kan ersätta alla moment campusutbildning kan erbjuda.

Vidare vill vi lyfta aspekten att det är mycket viktigt att utbildning och forskning ska vara sammanflätad och att vi anser att detta är en förutsättning för att bedriva högre utbildning. Det fungerar inte att bortse från de faktum att de råder ett symbiosförhållande mellan dessa två verksamheter och vi ställer oss mycket frågande till hur detta ska kunna bibehållas och förbättras om utbildning och forskning skiljs åt rent geografiskt. Det är just den sammanflätning som är den högre utbildningens existensberättigande, skulle detta bortses från är det inte

¹ Lars Haikola, Högre utbildning under tjugo år (SOU 2015:70)

2017-03-24

Näringslivsdepartementet

Lunds Universitets Studentkårer
Björn Sanders
Ordförande

längre universitet och högskolor vi har att göra med utan snarare en yrkeshögskola.

Negativ påverkan vad gäller mångfald

Återigen vill vi lyfta frågan om vilken effekt detta hade fått på mångfalden i mijöerna på befintliga universitet och de tillänkta lärocentran. Att decentralisera utbildningen skulle snarare motarbeta än gynna den önskan som finns om att på ett bättre sätt kunna föra samma olika samhällsgrupper till att integrera i akademiska miljöer.

Kostnader

När utredningen föreslår att finansieringen ska tas av nuvarande anslag kommer en redan hårt ansträngd högre utbildnings-ekonomi bli ännu snävare. De kostnadsberäkningar som föreligger räknar endast på etableringskostnader för dessa centra, trots att förvaltningen är det som i längden kommer bli dyrast. Förvaltning som kommer bli dyrare än förvaltning av den campusbaserade utbildningen.

Att flytta

Utöver mångfaldsvinsterna i att studenter från olika bakgrunder samlas för att studera, missar utredningen den personliga utveckling och vidgade perspektiv det innebär för individer att flytta till ett nytt sammanhang. Utredningen missar dessa aspekter och vi upplever att lösningarna hade varit mer mångfacetterade om man även problematiserade de personliga aspekterna i att stanna eller att flytta. Fokus hade då även kunnat hamna på fler lösningar som uppmuntra personer att flytta tillbaka till landsbygden när de väl är färdigutbildade. Satsningar på att utveckla den lokala infrastrukturen och arbetsmarknaden tror vi hade varit mer effektivt för att locka högutbildade individer att etablera sig i landsbygdssamhället. Man skulle även kunna öka tillgängligheten till högre utbildning på effektivare sätt, exempelvis genom riktade bidrag och särskilt stöd till universitetens och högskolornas redan lagstadgade arbete med breddad rekrytering.

Kvalitetssäkring och studentinflytande

Ytterligare saknar utredningen en problematisering kring vilka konsekvenser förslaget kommer att innebära för kvalitetssäkringen av utbildningen. Utredningen nämner att UKÄ skulle ha ansvar för detta inom sitt befintliga

2017-03-24

Näringslivsdepartementet

Lunds Universitets Studentkårer
Björn Sanders
Ordförande

uppdrag. Troligtvis kommer dock helt nya regelverk och rutiner behöva tas fram, både av UKÄ och av de respektive lärosäte.

Dessutom skulle förslaget innebära svårigheter för studentinflytandet, en annan viktig kvalitetsaspekt. Utredningens förslag skulle innebära att studentkårerna kommer behöva utöka sin verksamhet avsevärt. Redan idag kämpar Sveriges studentkårer med bristande ekonomiska förutsättningar, vilket fastslås i UKÄ:s aktuella rapport *Förutsättningar för studentinflytande*². Dessutom skulle förslaget sannolikt innebära problem i representation för de studenter som studerar vid utlokaliserade utbildningscentra, svårigheter att samordna studentrepresentanter med kårens centrala verksamhet, samt brister i samarbete med andra studentkårer och organisationer. Dessa svårigheter ser vi redan idag för de studentkårer som utbildningsbevakar inom ett stort geografiskt område och splittrade campus.

Studentliv och demokratiutveckling

Att sprida ut studenter kommer även ha effekter på studentlivet i Sverige. Studentlivets organisering är beroende av en kritisk massa och mångfald av studenter som kan organisera sig inom olika subkulturer. Civilsamhället är en nyckelspelare i det svenska samhället och studentlivet är en grundbult i civilsamhället. Studentlivet är en social angelägenhet, men det är så mycket mer. Av nybörjare på Lunds universitet väljer över 75% det på grund av dess studentliv³. I studentlivets organisationer utbildas studenter i områden som demokrati, föreningsliv och solidaritet, sådant som är svårt att lära sig på annat håll. Dessutom lägger ett aktivt studentliv grunden för många fortsatta engagemang och är en viktig återväxt för det svenska civilsamhället.

4.3.2 Kunskapslyftet som del av utbildningscentra

LUS väljer att inte kommentera detta avsnitt i större utsträckning än att konstatera att de resonemang som görs om Yrkesvux och Yrkeshögskolan är de som borde, enligt ovanstående resonemang om definitionen av högre utbildning, vara kärnan i hela förslaget i kapitlet om kompetensförsörjning.

² Universitetskanslerämbetet, Rapport 2017:4, Kartläggning och analys av studentinflytandets förutsättningar efter kårobligatoriets avskaffande (dnr 111-99-16).

³ Lunds universitet, Lunds universitets nybörjarenkät resultat från 2014 och 2015 (dnr 2016:276)

2017-03-24

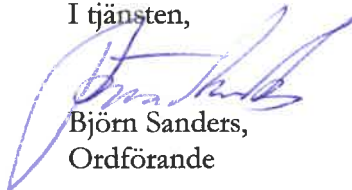
Näringslivsdepartementet

Lunds Universitets Studentkårer
Björn Sanders
Ordförande

4.4 Fler med högre utbildning i kommuner med extra stora utmaningar

LUS konstaterar att det inte är första gången i modern tid som CSN har föreslagits att vara ett ekonomiskt styrmedel för ett högre ändamål. LUS tror att det finns andra, betydligt effektivare och mindre riskfyllda, sätt att uppmuntra högutbildade att flytta tillbaka till landsbygden. Däremot anser vi att en utredning om detta kan vara på sin plats för att få svar på frågan om hur CSN bör användas.

I tjänsten,

Björn Sanders,
Ordförande